

Sveti večer.

Česko spisal Václav Kosmák. Preložil Jožef Gruden.

peči prasketá ogenj in v beli svetli stanici je tako toplo. S peči diše jabolka. Starka si jih peče; nepečenih ne more več gristi. Na klopi pri peči sedi poleg ljubega ji kolovrata, pritiska z ного, slini z roko, gladi nit pa moža poslušá. Stari Rebernik sedi za pogrnjeno mizo poleg svetilke, počasi poka tobak, pije iz vrča pa bere v stari knjigi preradostni betlehemiški dogodek. Zada j ima mož dolge lase, spredaj pa pristrizžene in kakor sneg bele. Ura tiktaka, vreteno pa brni; ogenj v peči prasketá, a vmes je čuti resne in počasne besede starčkove.

Zunaj pa se sliši rog, pokanje in lajanje in zvonjenje.

Pastir z dečki vred „žene čredo v Betlehem.“ Starček odloži knjigo pa gleda po sobi, kakor bi se čudil, zakaj ne hité njegovi sinovi za drugo mladino vun?

Ali stanica je prazna. Vstal je, natlačil pipo ter stopil k oknu, kakor bi hotel pogledati vun, dasi je bilo okno zamrzlo. Zdajci je odložil pipo, uprl lakti ob okno, zakril si obraz in vzdihnil. Žena je plakala pri peči.

— I, čemu pa jokaš spet? jo vpraša Rebernik.

— Pa še vprašáš, čemu? Vi moški ste res brez srca, in ste! Mili Bog, pred leti je bilo na ta večer pri nas drugače! Jožek, Janezek in France niso mogli pričakati, da so začuli rog, pa kakor srne so poskočili in bili prvi med dečki; a Nežika, revica, se je sukala, znašala, pospravljala, pomi-vala — in zdaj? — Vidiš? Žena je pokazala po prazni stanici, zastrla si obraz pa krčevito zaplakala.

„No, no, nikar no! — Kakor je božja volja — kakor je božja volja!“ jo je tolažil starček, a glas se mu je tresel. „Saj ni vendar nobeno sramotne smrti umrlo. Bolje je pač, da sta Janez in France padla tam daleč na Laškem, kakor bi se bila tako pohabila kakor oni Škrabčev Jakop, kaj ne?“

— O, da bi bila le živa, kaj bi tisto! Rada bi šla od hiše do hiše, da bi ju le še imela!

Rebernik je umolknil, pogledal ženo z ljubeznivim obrazom, prisedel k njej na klop, pogladil ji uvelo lice ter jo prijel za roko: „Lej jo no! Ne govóri tako, ženica ti ljuba! Kaj ti hoče! Saj imamo še Jožeta; morda se pa še vendar vrne domov.“

Starki je zaiskriilo oko — ali zmajala je takoj z glavo pa vzdihnila: „Sam Bog daj, da bi ga še enkrat videla! Ali petnajst let ni sluha ne duha po njem! Če bi bil še med živimi, bi me pač ne mogel pustiti v taki skrbi in žalosti. Saj je bil vendar zmeraj tako dober otrok. Sam Bog nebeški vé, kje že počivajo njegove kosti. O, ko bi nama bila vsaj hčerka živela. Dragi mi, s čim sva tako kazeni zaslužila? Šesti mesec po svatbi je zatísnila oči in tako še vnuka nimava!“ Žena pa je naslonila glavo možu na ramo, kakor nekoč, ko ji je še cvetelo lice in ne lasje, in je Rebernik bil še trden kakor hrast, a ne kakor tresoči se trs.

Ogenj v peči je prestal prasketati, kolovrat ni brnel — le velika lesena ura na steni je žalostno tiktakala. Čas nikdar ne postoji — in najsi srce poka od bolesti.

Oba sta molče gledala ledene cvetlice na oknu, a tudi v srcu so jima vzcveteli spomini na davno davno mladost, na drage izgubljene otroke, na uničeno družinsko srečo. Žal, da so taki spomini tudi ledeni, kakor tamle cvetice na šipi.

Pa je vstal starček, vzel v roke rožni venec, si prekrižal čelo in začel z ženo vred moliti. Nič nista rekla, zakaj in za koga hočeta. Saj sta vedela. Umela sta se brez besed.

* * *

Debel sneg je gazil po cesti proti vasi krepak mož. Bil je lep večer. S temnomodrega neba je svetil mesec in migljalo je milijon zvezd. A doli na beli zemlji se je lesketalo milijon isker. Grmi in drevesa so tiho in tajno stali kakor kristalne orjaške cvetice — brez barve, brez duha — in vendarle krasne. Zemlja ni niti dihala. Skozi prazni vzduh je bilo čuti zvončkanje zvoncev, rožljanje kraguljcev in lajanje psov tam daleč od vasi sem. Kroginkrog pa je bilo vse tako nekam tuje in vendar znano; tako krasno — a kakor usmev na obrazu ravnokar umrlega: brez gorkote, brez življenja. Tak utegne biti svet, v katerem prebivajo nekrščeni otroci: čaroben kakor mrtva lilija, a brez vira blaženosti, brez ogrevajoče ljubezni božje.

Ko je prišel popotnik k vasi, je postal, snel z glave klobuk ter si otrl čelo: hoja v debelem snegu ga je utrudila. Zagledavši nizko, s snegom pokrito hišo, vzdihne in zašepeče: „Bog vé, kaj delajo doma?“ No, pa saj je imel zakaj vzdihovati.

Pred petnajstimi leti — še kakor mladenič — je ostavil očetovo hišo. S culo na plečih je prepotoval vso domovino. Ta domovina je bila majhna: napotil se je v tujino, se prepeljal čez morje, tja, kjer mnogi „v novem svetu“ iščejo novega življenja in nove sreče, a ne pomislijo, da je pravi pravcati novi svet celo za morjem — v večnosti. — Življenje krog njega ga je omamilo, oslepilo, slabi zgledi so ga pokvarili. Pozabil je na Boga, pozabil na starše. Nič več jim ni pisal. Pred petnajstimi leti so prijeli zadnje pismo od njega. Mamon ga je oslepil, ljubezen mu je odpirala naročje. Oženil se je. Dobro se mu je godilo. Lahko bi bil pošiljal revnim staršem znatne podpore — ali ni se jih spomnil. Tedaj se ga je pa spomnil Bog. Žena, ki jo je vzel iz same grešne ljubezni, ga je zapustila in nedolgo potem umrla. Tudi edino dete mu je zaspalo v Bogu. In potem je prodal svoj obrt, stopil na ladjo, vrgel svojo lahkomišljeno preteklost v morje in odjadrал v svoj rojstni kraj. Zdaj je stal pred majhno vasjo — sicer z dosti napolnjeno denarnico, ali s praznim srcem. Krenil je počasi v vas. Prigazil je k revni koči. Okna so bila razsvetljena, vrata odprta. Tiho je stopil v vežo ter poslušal. V stanici je čul pridušene glasove.

„Veš kaj, oče? Pomoliva še za Jožeta, da bi ga nama poslal ljubi Jezus nazaj, ako je še živ — da bi nama imel vsaj kdo zatisniti oči. „Če

je pa že v večnosti, da bi mu svetila večna luč!“ je rekel ženski tresočič se glas — in v hiši se je spet glasil „Očenaš.“ Tujec se je odkril, padel v temni veži na kolena, položil gorko čelo na mrzli zid — in se milo zjokal. Kadar pa sta ona dva v stanici domolila, je odprl vrata in vstopil.

Rebernik se je ozrl, a ženica je vzkliknila „Ali si res prišel! Lej ga, lej ga!“

Jožef je padel pred njo na kolena.

Zunaj je zvonilo k polnočnici.

V majhni hoči so iznova praznovali rojstni dan edinega sina Jožeta. Vsi trije so šli v cerkev pa zahvaljevali Boga za srečno vrnitev.

Babica so prišli!

Babica gredo! — sta zažgolela Gornikova dva: Pavlek in Pavlica. Odskočila sta od okna in stekla k materi.

„Mama, babica gredo, babica!“ sta šepetala venomer. „Saj gredo res in tudi pletenico imajo“, se ozro mati skozi okno in se nasmehljajo.

Radi so prihajali babica h Gornikovim, akoravno niso hodili lahko. Imeli so že čez sedemdeset križev. Brez palice bi se ne bili spustili od doma. Palica jim je bila zvesta spremljevalka na poti k hčeri in njunima otrokoma. Doma niso imeli takega drobiža — in stari materi je bilo dolgčas. Preveč prazno, preveč tiho in samotno jim je bilo po hiši in zato so radi ubrali pot pod svoje stare in trudne noge, da so, le prišli v živo Gornikovo družinico.

In prazni babica nikdar niso prišli. Rajši so ostali doma, če niso imeli kaj dati iz rok, kamor so prišli.

Prav vselej je bilo pa kaj za Pavleka in Pavlico. Ako ne drugega — par orehov, pest lešnikov, perišče suhih hrušek, nekaj je bilo že.

Kakó naj bi bili šli pa danes prazni na Gornikovo, ko je bil dan sv. Miklavža. Ta veseli otročji praznik je moralo biti kaj posebnega, zato so poiskali babica pletenico, jo dobro iztrkali in osnažili in naložili noter lepo in varno „miklavževino“ za Gornikovo dvoje.

Kar hudo je bilo dobri babici, ker doma ni bilo nikogar, ki bi mu sv. Miklavž napravil veselje. Zato vkljub burji in mrazu niso mogli strpeti, da bi ne šli h Gornikovim, da se ondi z malima povesele Miklavževega daru.

„Pa v takem!“ se začudijo Gornikova mati, ko stopijo babica v sobo.

„Kaj pa hočem? Sveti Miklavž je danes, pa pri nas doma nima nikomur prinesiti, sem pa sem prišla in prinesla tvojima, da bodeta pridna.“

V hipu sta bila pri babici — Pavlek in Pavlica. Njune oči so bile v veliki zadregi, ali naj gledajo babico v milo obličje ali pri pokrovu v njeno pletenico.